

VALTIOVARAINMINISTERIÖ
FINANSMINISTERIET

HE laiksi hyvinvointialueesta annetun lain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta (HE 189/2025 vp)

KIRSI RUUHONEN HALLITUSNEUVOS
JURI MATINHEIKKI JOHTAVA ERITYISASIAANTUNTIJA
SOSIAALI- JA TERVEYSVALIOKUNTA 12.2.2026

HE laiksi hyvinvointialueesta annetun lain (611/2021, *hyvinvointialuelaki*) muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta

- **Pääsääntö** edelleen voimassa oleva hyvinvointialuelaki 115.2 § (kattaminen enintään kahden vuoden kuluessa eli käytännössä v. 2025 tai v. 2026).
- Lakiin lisättäisiin säännös **alijäämän kattamista koskevan määräajan jatkamisesta** valtiovarainministeriön päätöksellä hyvinvointialueen hakemuksesta v. 2027 tai v. 2028 loppuun (115 a §).
- **Väliaikainen säännös: 115 a § Alijäämän kattamista koskevan määräajan jatkaminen**
 - 1) määräajan jatkaminen on **välttämätöntä** lainsäädännön noudattamiseksi
 - 2) kertynyt alijäämä **on katettavissa** uudessa määräajassa (v. 2027 tai v. 2028)
 - 3) **aluevaltuuston hyväksymä suunnitelma** kertyneen alijäämän kattamiseksi **viipymättä** (eli mahdollisimman pian)
 - *objektiivisesti arvioiden realistinen suunnitelma*

HE laiksi hyvinvointialueesta annetun lain (611/2021, *hyvinvointialuelaki*) muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta

- **Tavoitteena** tukea hyvinvointialueen omaa päätöksentekoa sopeuttaa talouttaan ilman hyvinvointialueen arviointimenettelyä (*itsehallinto ja laillisuusperiaate*).
- **Suurin osa alueista** voisi nykyistä paremmin noudattaa voimassa olevaa ja / tai väliaikaista lainsäädäntöä (*oikeusvarmuus*).
 - Lähtökohtana **taloussuunnittelukausi**.
 - Alueet, joilta vaadittaisiin liian tiukka kustannusura, tulisivat todennäköisesti **muiden voimassa olevan lainsäädännön** mukaisten valtion ohjauksen menettelyjen piiriin niiden edellytysten täytyessä (v. 2026).
 - **Siirtymäsäännös**: Jos alijäämän kattamista koskeva määräaika on päättynyt ennen lain voimaantuloa, hakemus on tehtävä vuoden 2026 elokuun loppuun mennessä.
 - Ehdotettu alijäämän kattamismääräajan jatkamista koskeva sääntely olisi **voimassa 31.12.2029 asti**.
- Lisäksi esityksessä ehdotetaan selkiytettäväksi hyvinvointialuelakia **investointisuunnitelman laatimista ja toimittamista koskevien määräaikojen** osalta (16 §).
 - Tavoitteena on helpottaa investointisuunnitelmien valmistelua ja käsittelyä hyvinvointialueilla, kun kerrallaan olisi käsiteltävänä vain yksi, seuraavaa vuotta koskeva suunnitelma. Tavoitteena on myös parantaa investointisuunnitelmien tarkkuustasoa lyhentämällä suunnitelmien toimittamisen ja niiden toteuttamisen välistä aikaa.

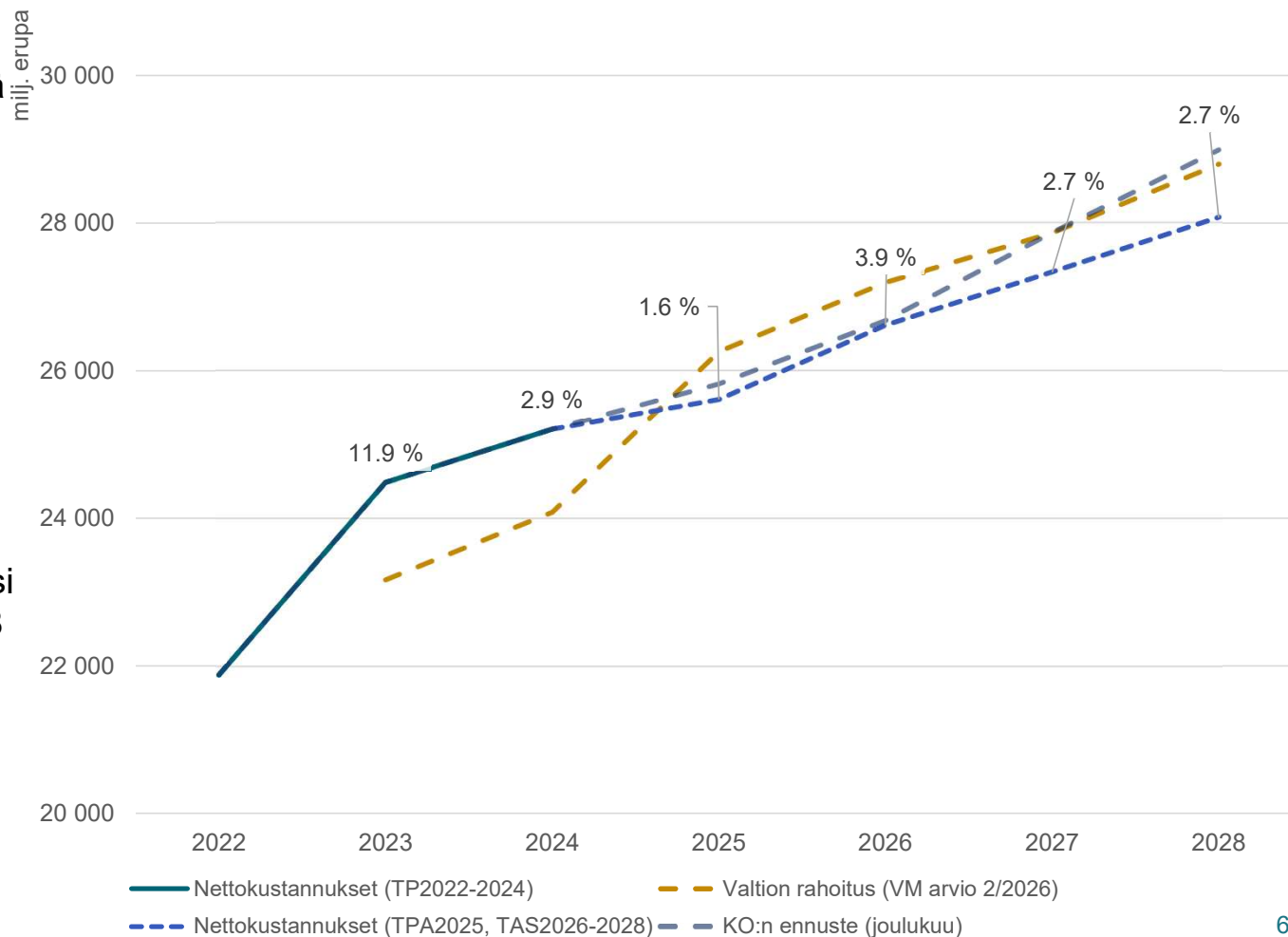
Hyvinvointialueetalouden tilannekuva

Vuodesta 2025 ennakoidaan käännekohtaa, mutta epävarmuus ja alueelliset erot säilyvät

- **Vuoden 2024 yhteenlaskettu alijäämä oli 1,1 mrd. euroa.** Vuosien 2023-2024 kokonaisalijäämä kasvoi siten 2,4 miljardiin euroon.
 - Positiivista oli vuoden 2024 nettokustannusten nimelliskasvun hidastuminen 2,9 prosenttiin (+12 % vuonna 2023).
 - Alueelliset erot kustannuskehityksessä ja kertyneessä alijäämässä olivat suuret.
- **Vuoden 2025 tilinpäätösarvioiden perusteella hyvinvointialueet ovat päätymässä yli 640 milj. euron ylijäämään.**
 - Nettokustannusten* nimelliskasvu painuisi historiallisen matalalle 1,6 % tasolle (vrt. rahoituksessa käytetty hva-indeksi 3,0 %).
 - 7 aluetta edelleen alijäämäisiä (vrt. 5 alueella oli alijäämäinen talousarvio vuodelle 2025).
 - Kahdella alueella (Helsinki ja Länsi-Uusimaa) ei olisi vuoden lopussa kertynyttä alijäämää.
 - Useampi alue on myös jo tilinpäätösarvion raportoinnin (25.1.2026) jälkeen ennakoinut vielä parempaa tulosta vuodelle 2025 (tilinpäätösten raportointi 15.4.2026).
- **Vuoden 2026 talousarvioiden mukaan hyvinvointialueiden yhteenlaskettu ylijäämä olisi noin 500 milj. euroa.**
 - Nettokustannusten nimelliskasvu nousisi tällöin 3,9 prosenttiin (vrt. rahoituksessa käytetty hva-indeksi 3,25 %), mikä selittyy vuoden 2025 huomattavan matalalla kasvulla.
 - **Lukuihin liittyy kuitenkin vielä huomattavaa epävarmuutta ja nettokustannusten kasvu voi olla jopa reilusti yli 4 %.**
 - Edelleen kolme aluetta on budjetoitunut selkeää alijäämää.

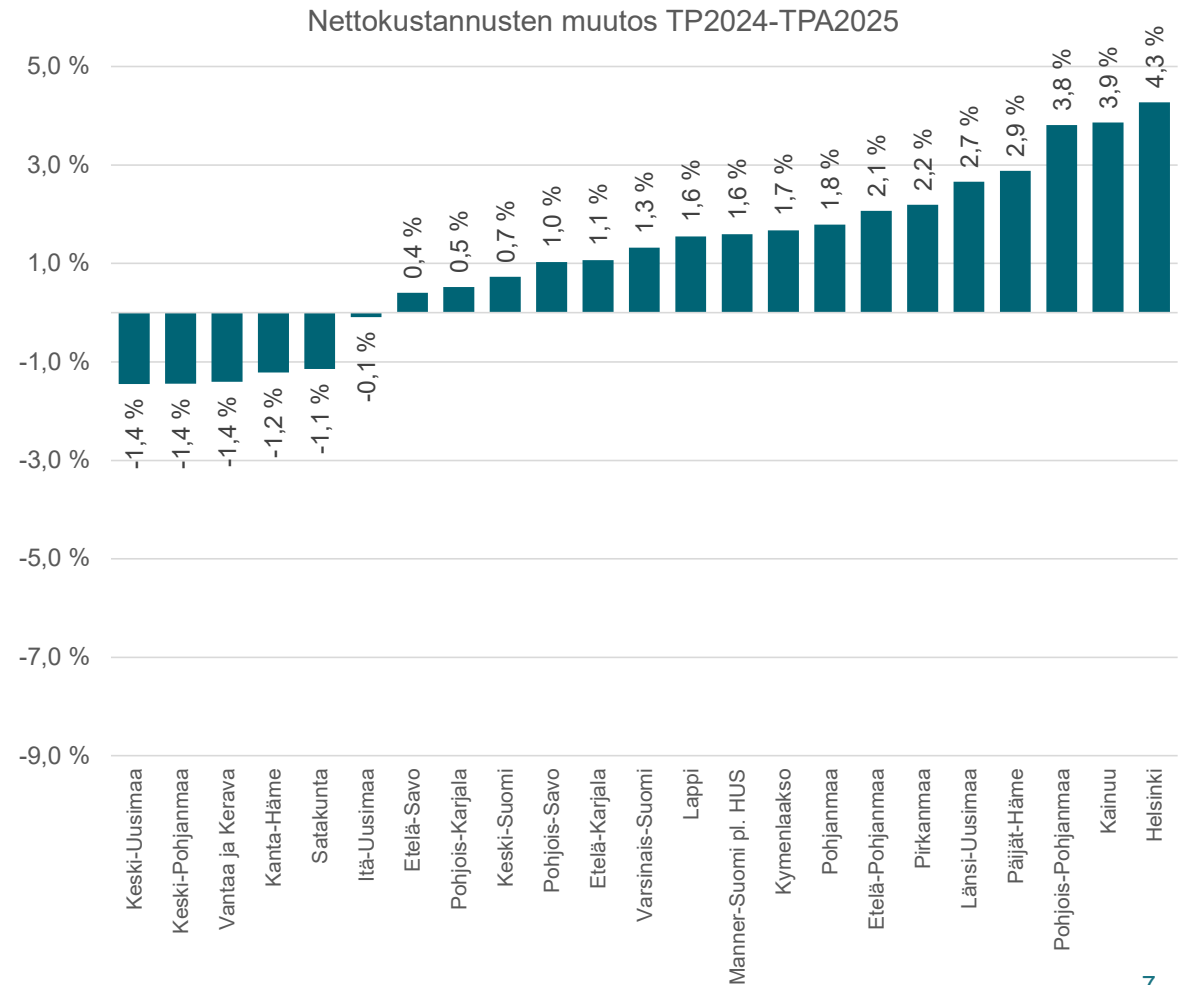
Nettokustannusura 2022-2028

- Kuviossa nettokustannusura alueiden tilinpäätösten, tilinpäätösarvioiden sekä talousarvioiden ja suunnitelmien pohjalta (lisäksi kasvuprosentit) suhteessa rahoitukseen sekä VM:n kansantalousosaston joulukuun ennusteeseen.
- Vuodet 2023-2024 tilinpäätösten mukaisesti ja 2022 rahoituksen siirtolaskelman pohjalta (korjatut vuoden 2022 kustannukset).
- Talousarvioiden ja suunnitelmien toteutuessa kustannusten kasvu jatkuisi maltillisena ja sopeuttavana 2027-2028 suhteessa kansantalousosaston ennusteeseen (kuvaa hyvin menopainetta 2027-2028).

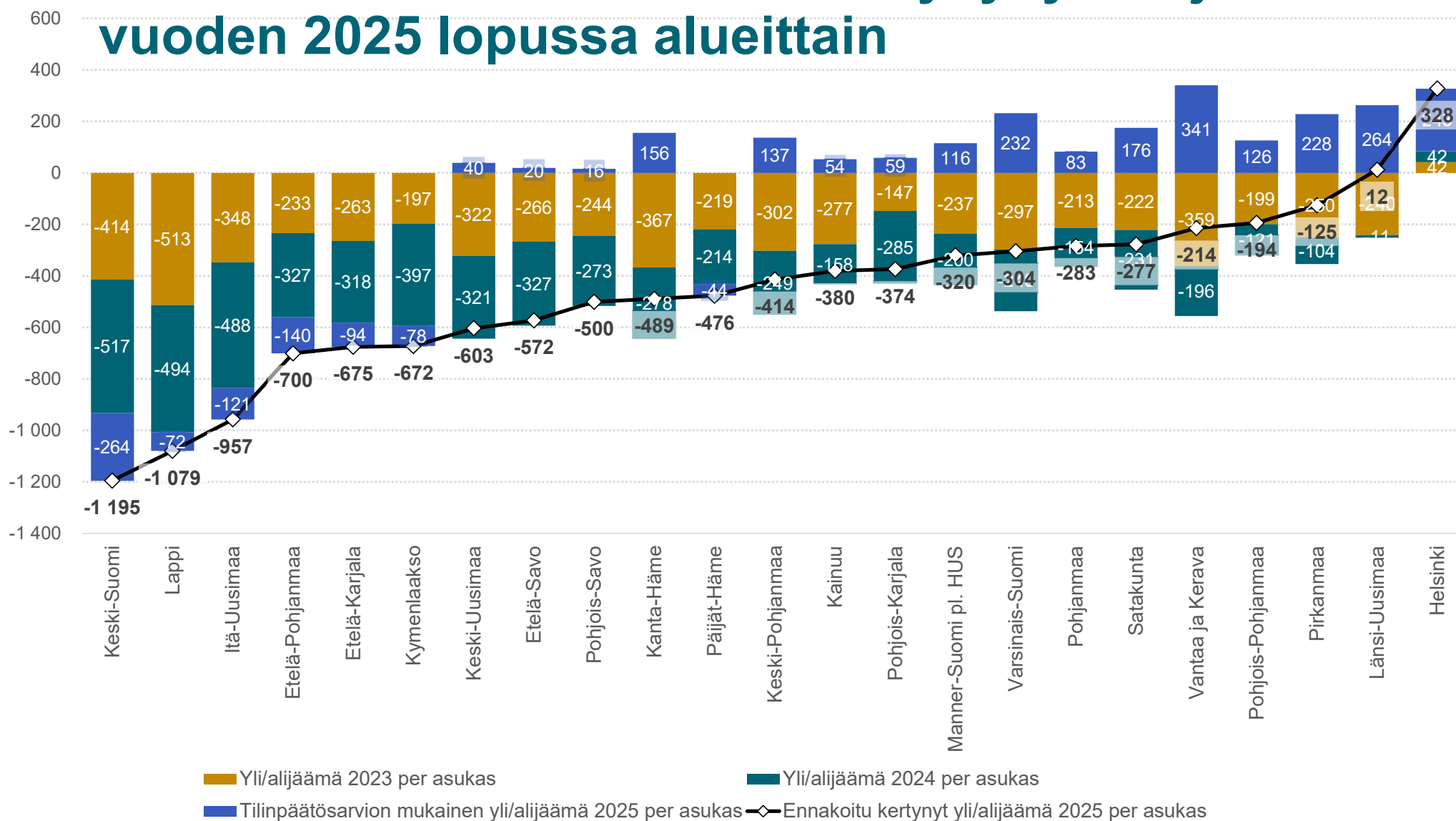

Nettokustannusten muutos TP2024 - TPA2025

- Manner-Suomen nettokustannukset kasvoivat tilinpäätösarvion perusteella vuonna 2025 nimellisesti vain 1,6 % edellisvuodesta.
- Kasvu olisi historiallisestikin huomattavan matalaa ja reaalisesti tarkoittaisi selkeää kustannusten laskua.
 - Tarkoittaa myös huomattavaa laskua rahoituksen jälkikäteistarkistukseen vuonna 2027 suhteessa julkisen talouden suunnitelmaan (arviolta noin 300 me).
- Nettokustannusten kasvu kuitenkin vaihtelee alueittain merkittävästi.
 - 6 alueella kasvu on nollan tuntumassa ja jopa negatiivista.
 - Vertailuksi: vuonna 2024 vain Länsi-Uudenmaan ja Kainuun hyvinvointialueiden kustannukset pysyttelivät edellisvuoden tasolla.

Ennakoitu asukaskohtainen kertynyt yli-/alijäämä vuoden 2025 lopussa alueittain

Nettokustannusten nimellismuutos ja kertynyt yli-/alijäämä 2023-2028* alueittain

Alue	Nettokustannusten nimellismuutos						Kertynyt yli/alijäämä (milj. eur)					
	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Manner-Suomi pl. HUS	11.9 %	2.9 %	1.6 %	3.9 %	2.7 %	2.7 %	-1 326.1	-2 441.2	-1 792.5	-1 261.7	-428.6	397.4
Etelä-Karjala	11.0 %	4.6 %	1.1 %	-0.9 %	1.8 %	1.7 %	-32.9	-72.7	-84.5	-84.2	-77.5	-70.3
Etelä-Pohjanmaa	12.5 %	4.3 %	2.1 %	0.2 %	1.5 %	2.1 %	-44.3	-106.3	-133.0	-111.8	-72.3	-36.6
Etelä-Savo	14.0 %	2.0 %	0.4 %	2.6 %	0.9 %	1.8 %	-34.4	-76.6	-74.0	-66.9	-45.1	-25.2
Helsinki	4.7 %	3.8 %	4.3 %	8.8 %	3.9 %	3.9 %	29.0	57.9	224.1	278.6	329.8	359.8
Itä-Uusimaa	16.0 %	6.8 %	-0.1 %	1.8 %	-1.1 %	0.6 %	-34.6	-82.8	-94.8	-103.2	-85.6	-52.4
Kainuu	14.5 %	0.0 %	3.9 %	2.1 %	1.7 %	1.9 %	-19.3	-30.2	-26.5	-18.9	-7.2	3.6
Kanta-Häme	14.5 %	1.8 %	-1.2 %	-6.0 %	7.1 %	4.7 %	-62.1	-109.2	-82.8	12.7	78.8	115.5
Keski-Pohjanmaa	14.1 %	2.1 %	-1.4 %	4.2 %	0.9 %	2.7 %	-20.5	-37.3	-28.0	-22.7	-6.5	12.5
Keski-Suomi	14.9 %	4.8 %	0.7 %	-2.7 %	-0.7 %	-0.4 %	-113.5	-255.2	-327.6	-327.6	-276.2	-192.9
Keski-Uusimaa	13.7 %	4.0 %	-1.4 %	2.4 %	-1.1 %	2.4 %	-66.6	-133.1	-124.9	-120.0	-71.3	-20.2
Kymenlaakso	7.8 %	6.4 %	1.7 %	2.6 %	-1.0 %	-0.9 %	-31.0	-93.5	-105.8	-132.8	-128.9	-104.3
Lappi	16.5 %	3.8 %	1.6 %	2.9 %	2.8 %	4.1 %	-90.3	-177.4	-190.1	-195.9	-188.6	-191.1
Länsi-Uusimaa	13.4 %	0.0 %	2.7 %	8.2 %	4.4 %	3.5 %	-120.7	-126.1	6.2	65.9	129.8	185.7
Pirkanmaa	13.9 %	1.5 %	2.2 %	4.5 %	4.6 %	3.9 %	-136.5	-193.0	-68.4	17.6	91.0	133.0
Pohjanmaa	11.6 %	1.6 %	1.8 %	-2.2 %	5.3 %	3.7 %	-38.0	-65.5	-50.7	0.2	35.6	57.7
Pohjois-Karjala	10.0 %	6.0 %	0.5 %	3.8 %	3.6 %	2.4 %	-23.9	-70.1	-60.5	-43.5	-21.5	7.9
Pohjois-Pohjanmaa	10.6 %	3.0 %	3.8 %	4.3 %	4.0 %	4.3 %	-83.2	-133.8	-81.1	-44.0	-0.2	10.0
Pohjois-Savo	11.4 %	2.8 %	1.0 %	2.9 %	0.6 %	0.3 %	-60.6	-128.5	-124.5	-117.7	-70.3	2.5
Päijät-Häme	10.1 %	3.2 %	2.9 %	2.3 %	1.9 %	1.3 %	-44.8	-88.4	-97.4	-89.3	-58.2	-5.5
Satakunta	10.7 %	2.2 %	-1.1 %	4.1 %	0.8 %	1.1 %	-46.8	-92.7	-55.6	-46.8	-16.6	18.3
Vantaa ja Kerava	15.6 %	1.7 %	-1.4 %	9.9 %	3.9 %	2.7 %	-104.1	-160.8	-62.1	-12.3	44.1	107.9
Varsinais-Suomi	13.6 %	2.6 %	1.3 %	7.2 %	3.0 %	3.5 %	-147.0	-265.5	-150.5	-98.9	-11.7	81.4

Laskelma alueiden nettokustannusten muutoksesta eri skenaarioissa

Laskennallinen nettokustannusten vuosimuutos, jotta yli-/alijäämä = 0 vuosina 2026 tai 2028

Alue	Kertynyt yli/alijäämä 2025 lopussa (milj. euroa)	Kustannusten muutos 2023	Kustannusten muutos 2024	Kustannusten muutos 2025	Vaadittu vuosittainen muutos 2026, jotta kertynyt yli/alijäämä 2026 = 0	Vaadittu vuosittainen muutos 2026, 2027 ja 2028, jotta kertynyt yli/alijäämä 2028 = 0
Keski-Suomi	-327.6	14.9 %	4.8 %	0.7 %	-26.9 %	-4.5 %
Etelä-Karjala	-84.7	11.0 %	4.6 %	1.1 %	-14.4 %	-2.4 %
Itä-Uusimaa	-95.1	16.0 %	6.8 %	-0.1 %	-21.7 %	-2.1 %
Kymenlaakso	-105.8	7.8 %	6.4 %	1.7 %	-11.9 %	-1.8 %
Lappi	-190.3	16.5 %	3.8 %	1.6 %	-16.1 %	-0.5 %
Keski-Uusimaa	-124.9	13.7 %	4.0 %	-1.5 %	-11.5 %	0.3 %
Etelä-Pohjanmaa	-133.	12.5 %	4.3 %	2.1 %	-11.1 %	0.3 %
Etelä-Savo	-74.4	14.0 %	2.0 %	0.4 %	-6.1 %	1.0 %
Pohjois-Savo	-124.5	11.4 %	2.8 %	1.0 %	-6.1 %	1.1 %
Päijät-Häme	-97.5	10.1 %	3.2 %	2.9 %	-6.8 %	1.7 %
Kainuu	-26.5	14.5 %	0.0 %	3.9 %	-2.6 %	1.7 %
Satakunta	-59.4	10.7 %	2.2 %	-1.1 %	-0.6 %	1.9 %
Pohjanmaa	-50.7	11.6 %	1.6 %	1.8 %	-2.0 %	1.9 %
Kanta-Häme	-82.9	14.5 %	1.8 %	-1.2 %	-4.2 %	2.6 %
Keski-Pohjanmaa	-28.	14.1 %	2.1 %	-1.4 %	-2.6 %	2.8 %
Pohjois-Karjala	-63.2	10.0 %	6.0 %	0.5 %	-1.6 %	3.6 %
Pohjois-Pohjanmaa	-82.4	10.6 %	3.0 %	3.8 %	2.1 %	3.9 %
Pirkanmaa	-68.5	13.9 %	1.5 %	2.2 %	5.4 %	4.8 %
Varsinais-Suomi	-150.6	13.6 %	2.6 %	1.3 %	3.0 %	5.5 %
Länsi-Uusimaa	6.2	13.4 %	0.0 %	2.7 %	12.0 %	7.3 %
Vantaa ja Kerava	-62.1	15.6 %	1.7 %	-1.4 %	9.0 %	8.8 %
Helsinki	224.1	4.7 %	3.8 %	4.3 %	18.9 %	8.9 %
Keski-arvo	-81.9	12.5 %	3.1 %	1.1 %	-4.3 %	2.1 %
Min	-327.6	4.7 %	0.0 %	-1.5 %	-26.9 %	-4.5 %
Max	224.1	16.5 %	6.8 %	4.3 %	18.9 %	8.9 %

Taulukon taustaoletukset ja tulkintaohje

- Taulukon kaksi oikeanpuoleista saraketta kuvaa vaadittua laskennallista vuosittaista nettokustannusten* nimellismuutosta, jotta alueen kertynyt yli-/alijäämä on nolla joko vuonna 2026 tai 2028.
 - Jälkimmäisessä tilanteessa kyseisen muutoksen tulisi tapahtua kolmena vuonna peräkkäin (2026, 2027, 2028).
 - Alle 0 % muutos korostettu keltaisella ja kertynyt ylijäämä vihreällä.
 - Taulukko järjestetty viimeisen sarakkeen perusteella nousevaan järjestykseen.
- Laskennan pohjana alueiden vuoden 2025 tilinpäätösarvion mukainen kertynyt yli-/alijäämä (toinen sarake vasemmalta).
- Taulukossa lisäksi vertailun vuoksi kolmen edellisen vuoden nettokustannusten vuosimuutos.
- Rahoituksessa on huomioitu vuoden 2025 tilinpäätösarvioiden mukainen jälkikäteistarkistus, mutta ei lausunnoilla olevaa hallituksen esitystä rahoituslain muuttamiseksi.

Yhteenveto

- Helsingillä ja Länsi-Uudellamaalla ei kertynyttä alijäämää vuoden 2025 lopussa.
- Kertyneen alijäämän kattaminen
 - vuoden 2026 loppuun vaatisi 16 alueella nettokustannusten nimellistä laskua vuonna 2026.
 - vuoden 2028 loppuun mennessä vaatisi 5 alueella nettokustannusten nimellistä laskua seuraavat kolme vuotta.
- Usean vuoden nettokustannusten nimellistä laskua voidaan pitää varsin epärealistisena huomioiden palvelutarpeen sekä tuotantopanoksien hintojen nousu.
- Suurella osalla alueista kuitenkin vähintään kohtalaiset mahdollisuudet alijäämien kattamiseen vuoden 2028 loppuun, joillakin jo aikaisemmin.